

POSTANOWIENIE

Dnia 3 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

w sprawie **D. W.**

skazanego z art. 177 § 2 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

w dniu 3 października 2023 r.

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu

z dnia 16 listopada 2022 r., sygn. akt V Ka 1222/21,

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Lipsku

z dnia 11 października 2021 r., sygn. akt II K 51/19,

p o s t a n o w i ł:

1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;

**2. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciążyć
skazanego D. W..**

[SOP]

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Lipsku z dnia 11 października 2021 r., sygn. akt II K 51/19, D. W. uznany został za winnego tego, że „w dniu 11 października 2018 roku w J. M., gm. [...], woj. [...], nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że kierując samochodem osobowym marki V. nr rej. [...], na skutek niezachowania należytej ostrożności podczas jazdy i niedostosowania prędkości do panujących warunków drogowych, na łuku drogi stracił panowanie nad pojazdem, zjechał na pobocze drogi, uderzając w stojącą na

tym poboczu K. I., w następstwie czego doznała ona obrażeń w postaci złamania podudzia lewego, ograniczonego krwotoku podpajęczynówkowego i drobnych ognisk stłuczynowych mózgu, naruszających czynności narządu ciała na czas przekraczający 7 dni”, tj. przestępstwa określonego w art. 177 § 1 k.k. i za to wymierzono mu karę roku i 6 miesięcy (pkt I wyroku) oraz orzeczono środek karny zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 5 lat (pkt II wyroku). Wyrok ten zawierał również rozstrzygnięcia w przedmiocie zasądzenia na rzecz pokrzywdzonych na podstawie art. 46 § 2 k.k. zadośćuczynienia za doznaną krzywdę (pkt IV wyroku), zwrotu kosztów zastępstwa procesowego dla oskarżycielki posiłkowej B. I. (pkt V wyroku) oraz kosztów postępowania (pkt VI wyroku).

Orzeczenie sądu *meriti* zaskarżone zostało przez obrońcę oskarżonego oraz przez pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej B. I..

Obrońca w swojej apelacji zarzucił:

1. „rażącą niewspółmierność orzeczonej wobec D. W. kary pozbawienia wolności w rozmiarze 1 roku i 6 miesięcy wynikającą:
1. z nieuwzględnienia wszystkich dyrektyw wymiaru kary określonych w art. 53 § 1 i 2 k.k., a w szczególności, że czyn popełniony został nieumyślnie, że obrażenia doznane przez K. I. naruszały czynności narządu ciała na okres przekraczający 7 dni, że oskarżony przyznał się do winy, wyraził skruchę, a pojednanie z pokrzywdzonymi stało się niemożliwe z uwagi na ich stanowisko w sprawie, co w konsekwencji powoduje, że dolegliwość kary zasadniczej przekracza stopień winy, nie uwzględnia we właściwy sposób celów zapobiegawczych i wychowawczych, a także kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa, a więc jest niewspółmierna w stopniu nie dającym się zaakceptować;
2. niezastosowania instytucji warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności (oczywiście zmniejszonej) pomimo, zaistnienia przesłanek z art. 69 § 1 i 2 k.k. tj. elementów prognostycznych, wskazujących na możliwość osiągnięcia przez takie rozstrzygnięcie celów kary pozbawienia wolności (pozytywna prognoza kryminalistyczna),

uprzedniej niekaralności oskarżonego, właściwej jego postawy jako sprawcy, właściwości, warunków osobistych i sytuacji rodzinnej;

3. orzeczenie środka karnego zakazu prowadzenia przez oskarżonego wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 5 lat, co stanowi o wyjątkowej surowości w sytuacji, gdy orzeczenie tego środka jest fakultatywne, a w związku z wyuczonym zawodem mechanika pojazdów samochodowych brak prawa jazdy utrudnia mu możliwość podjęcia stałego zatrudnienia, realizowania w pełni obowiązków rodzinnych wobec najbliższych członków rodziny w postaci łożenia większych środków pieniężnych na ich utrzymanie”;
4. „rażące naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez jego niewłaściwą wykładnię i zastosowanie wynikającą z orzeczenia zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę po 5000 zł. na rzecz pokrzywdzonych A. W., B. I., J. I. na zasadzie art. 46 § 1 k.k. pomimo, iż śmierć K. I. nie pozostaje w związku przyczynowym z obrażeniami przez nią doznanymi w czasie wypadku komunikacyjnego w dniu 11.10.2018 r. w J. M., zaś Sąd wiąże to roszczenie właśnie ze skutkiem w postaci śmierci, co wynika z uzasadnienia wyroku”;
5. „niewłaściwe zastosowanie zasady określonej w art. 627 k.p.k. poprzez zasądzenie kosztów sądowych na rzecz Skarbu Państwa pomimo, iż wynikają one z generowania znacznych wydatków nie z winy oskarżonego (zasada słuszności), a ponadto sytuacja życiowa uzasadnia zwolnienie go od tych kosztów sądowych w całości na zasadzie art. 624 § 1 k.p.k.”.

W oparciu o te zarzuty wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku w pkt. 1 i wymierzenie D. W. kary 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 3 lata,
1. w pkt. II poprzez orzeczenie wobec oskarżonego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat,

2. uchylenie orzeczenia w pkt. IV w całości,
3. zmianę orzeczenia w pkt. VI poprzez zwolnienie oskarżonego od kosztów sądowych w całości.

Z kolei pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej w swoim środku odwoławczym zarzucił:

1. obrazę przepisów postępowania mogących mieć wpływ na wynik postępowania, a mianowicie art. 7 k.p.k. w związku z art. 410, 366 § 1, 170 § 2, 167, 201 i 209 § 4 k.p.k. poprzez:
 1. bezpodstawne nieuwzględnienie opinii biegłego W. D., mimo że ujawniona została w toku rozprawy głównej (naruszenie art. 410 k.p.k. i 366. § 1 k.p.k.);
 2. stwierdzenie, że Sąd nie uwzględnił dowodu, albowiem „ustalenia opinii sporządzonej przez lekarza W. D. stoją w sprzeczności z opinią biegłego W. O. oraz wynikami sekcji zwłok i ujętą w tym dokumencie przyczyną śmierci pacjentki” (naruszenie art. 170 § 2 k.p.k. przez analogię);
 3. nieprzeprowadzenie z urzędu dowodu z opinii Instytutu Ekspertyz Sądowych im. Prof. dra Jana Sehna w Krakowie, mimo iż - wobec pominięcia dowodu z opinii biegłego W. D. - konieczne było to dla ustalenia czy czyn oskarżonego wypełnia znamiona przestępstwa z art. 177 § 2 k.k. (naruszenie art. 167 k.p.k.);
 4. niewezwanie ponownie tych samych biegłych lub niepowołanie innych mimo stwierdzenia przez Sąd sprzeczności między istniejącymi opiniami (naruszenie art. 201 k.p.k.);
 5. dokonanie otwarcia zwłok przez lekarza nie będącego biegłym z zakresu medycyny sądowej, mimo iż pomiędzy zgonem a otwarciem zwłok upłynęło 6 dni, co pozwalało zlecić je biegłemu o odpowiedniej specjalizacji (naruszenie art. 209 § 4 k.p.k.).
6. obrazę przepisów postępowania mogących mieć wpływ na wynik postępowania, a mianowicie art. 7 k.p.k. poprzez wadliwe wnioskowanie polegające na:

1. równoczesnym przyjęciu, iż:

- stopień przyczynienia się urazów powypadkowych do śmierci K. I. jest trudny do ustalenia,
- wypadek miał wpływ na stan pokrzywdzonej, ale nie był przyczyną wiodącą zgonu,
- śmierć pokrzywdzonej w szpitalu nie miała bezpośredniego związku przyczynowego z wypadkiem, który spowodował oskarżony,
- z takimi urazami nie powinna ona umrzeć, gdyby nie schorzenia kardiologiczne istniejące przed wypadkiem;

2. przyjęciu, iż z faktu osobistego przeprowadzania sekcji zwłok pokrzywdzonej i badań mikroskopowych organów zmarłej miał szerszy ogląd jej stanu zdrowia przed i po wypadku;

3. dokonanie błędnych lub niepełnych ustaleń faktycznych, mających wpływ na wynik postępowania, polegających na przyjęciu, że:

1. śmierć pokrzywdzonej w szpitalu nie miała bezpośredniego związku przyczynowego z wypadkiem, który spowodował oskarżony,
2. bezpośrednio po zdarzeniu oskarżony D. W. udzielał pomocy pokrzywdzonym,
3. K. I. doznała obrażeń w postaci złamania podudzia lewego, ograniczonego krwotoku podpajęczynówkowego i drobnych ognisk stłuczynowych mózgu.

Przy tak zredagowanych zarzutach pełnomocnik wniósł o:

1. zmianę wyroku poprzez:

- a. zmianę kwalifikacji czynu zarzucanego oskarżonemu i uznanie go za winnego popełnienia czynu z art. 177 § 2 k.k.,
- b. wymierzenie oskarżonemu kary 2 lat pozbawienia wolności,

lub:

2. uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia Sądowi pierwszej Instancji.

Sąd Okręgowy w Radomiu wyrokiem z dnia 16 listopada 2022 r., sygn. akt V Ka 1222/21, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- przyjął, iż obrażenia jakich doznała K. I. w obrębie ośrodkowego układu nerwowego skutkowały niewydolnością krążenia i spowodowały jej zgon, a czyn ten zakwalifikował z art. 177 § 2 k.k. i wymierzył za to oskarżonemu karę 2 lat pozbawienia wolności,

- za podstawę prawną orzeczonego w pkt. IV zadośćuczynienia przyjął art. 46 § 1 k.k. (pkt I wyroku),

a w pozostałej części wyrok ten utrzymał w mocy (pkt II), obciążając oskarżonego wydatkami poniesionymi w postępowaniu odwoławczym (pkt III wyroku).

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżyła kasacją kolejna obrońca skazanego D. W.

W kasacji zarzuciła:

I. rażące naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik sprawy tj.:

1. art. 172 k.p.k. w zw. z art. 201 k.p.k. w zw. z art. 9 k.p.k. poprzez:

1. zaniechanie dokonania faktycznej, bezpośredniej konfrontacji powołanych w sprawie biegłych W. O. i biegłego W. D. na rozprawie w dniu 17 lutego 2022 r. lub 23 marca 2022 r. i zastąpienie jej konfrontacją pośrednią w sytuacji, gdy pomiędzy wydanymi w sprawie opiniami dotyczącymi tej samej materii występują tak zasadnicze sprzeczności, iż miały one wpływ na przyjętą przez Sąd odwoławczy niekorzystną kwalifikację prawną zarzucanego oskarżonemu czynu, a więc wyjaśnienie owych sprzeczności powinno nastąpić przy równoczesnej obecności wszystkich biegłych, tak by

każdy z nich miał możliwość natychmiastowego przedstawienia swoich racji w krytykowanych przez drugiego biegłego kwestiach;

2. zaniechanie usunięcia sprzeczności pomiędzy opiniami biegłych tj. zaniechanie dokonania konfrontacji biegłego Instytutu Ekspertyz Sądowych z biegłym W. O. ewentualnie ponownego wezwania biegłego W. O. celem ustosunkowania się do opinii Instytutu, co wobec dokonywanej dopiero na etapie postępowania odwoławczego zmiany kwalifikacji prawnej czynu oskarżonego obligowało Sąd do właściwego wyjaśnienia w/w sprzeczności;
3. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. poprzez zupełnie dowolne pominięcie przez Sąd II instancji treści ustnej, uzupełniającej opinii biegłego W. D., dopuszczonej i przeprowadzonej na etapie postępowania apelacyjnego, w toku której biegły wprost wskazał, iż pokrzywdzona powinna być leczona na oddziale neurochirurgii i niezasadnie została przeniesiona na oddział ortopedii, co wskazuje na uzasadnione przypuszczenie, że zgon mógł być skutkiem niewłaściwego leczenia tj. że podjęcie prawidłowych czynności leczniczych - wdrożenie właściwego leczenia mogło zapobiec śmierci pokrzywdzonej, a zatem niewłaściwe jest przypisanie D. W. skutku w postaci uznania, iż czyn z 11 października 2018 r. wyczerpuje dyspozycję art 177 § 2 k.k., w sytuacji gdy może on odpowiadać za jedynie skutek w postaci naruszenia art 177 § 1 k.k.;
4. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. i art. 2 § 2 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. poprzez dowolną a nie swobodną ocenę dowodów z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, co wyraża się w:
5. pominięciu przez Sąd Odwoławczy istotnych okoliczności, w zakresie braku podjęcia w stosunku do pokrzywdzonej po przyjęciu do szpitala właściwego leczenia (braku leczenia na właściwym oddziale i przez lekarzy właściwej specjalności), na co wskazuje wprost opinia biegłego W. D., na której przecież oparto ustalenia w zakresie przyczyn zgonu i brak odniesienia się w

pisemnym uzasadnieniu orzeczenia do tej okoliczności, co uniemożliwia właściwą ocenę stanowiska Sądu odwoławczego w tym zakresie;

6. zaniechaniu wyjaśnienia okoliczności (wobec przyjęcia opinii biegłego D. oraz biegłego Instytutu Ekspertyz Sądowych za pełne, jasne i logiczne) czy brak wdrożenia wobec pokrzywdzonej właściwego leczenia tj. na oddziale neurologicznym miał związek ze skutkiem w postaci zgonu pokrzywdzonej;

II. rażąco niewspółmierność (surowość) orzeczonej bezwzględnej kary 2 lat pozbawienia wolności - bez należytego uwzględnienia szeregu okoliczności łagodzących istniejących po stronie oskarżonego jak również bez uwzględnienia dyrektyw dotyczących wymiary kary, które nakazywały jej wymierzenie w łagodniejszym wymiarze.

W związku z powyższymi zarzutami autorka kasacji wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Radomiu.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Rejonowej w Lipsku wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Podzielić należało w całej rozciągłości stanowisko prokuratora wyrażone w pisemnej odpowiedzi na kasację co do oczywistej bezzasadności wniesionego przez obrońcę nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Stwierdzenie powyższego skutkować musiało z kolei oddaleniem tej kasacji na posiedzeniu, bez udziału stron, w oparciu o przepis art. 535 § 3 k.p.k.

Jako oczywiście bezzasadne jawą się w szczególności zarzuty opisane w pkt. I lit. a – c *petitum* skargi kasacyjnej, a dotyczące rażącego naruszenia – zdaniem skarżącej – prawa procesowego, gdyż to wyłącznie one mieszczą się w granicach ustawowych podstaw kasacji wynikających z regulacji art. 523 § 1 k.p.k. Natomiast niedopuszczalny – w formule przyjętej przez obrońcę – jest zarzut z pkt. II kasacji, jako dotyczący – bez jego powiązania z ewentualnym rażącym naruszeniem prawa procesowego lub materialnego – wprost niewspółmierności

kary. Podnoszeniu tego rodzaju zarzutu stoi na przeszkodzie kategoriyczny zakaz przewidziany w art. 523 § 1 zd. 2 k.p.k.

Co do zasady poprawnie zredagowane zostały zarzuty z pkt. I. Wprawdzie wskazane w nich jako naruszone przepisy procedury z reguły dotyczą postępowania przed sądem *meriti*, możliwa jest wszelako ich obraza przez sąd *ad quem* w sytuacji, gdy Sąd ten prowadzi własne postępowanie dowodowe i w oparciu o te właśnie dowody w konsekwencji orzeka reformatoryjnie, a tak właśnie się stało w niniejszej sprawie. Pomimo powyższego zauważenia twierdzenie obrońcy skazanego, że doszło w postępowaniu przed Sadem odwoławczym do rażącego naruszenia prawa jest, w świetle analizy dokumentacji zgromadzonej w sprawie oraz pisemnych motywów wyroku Sądu drugiej instancji całkowicie nieuprawnione.

Po pierwsze, zauważyć należy, że konfrontacja (art. 172 k.p.k.) nie jest czynnością obligatoryjną, którą organy procesowe w każdym wypadku zaistnienia sprzeczności w zakresie twierdzeń osób przesłuchiowanych zmuszone są przeprowadzić. Owe rozbieżności mogą zostać wyjaśnione również w oparciu o reguły wynikające z art. 7 k.p.k. (zob. postanowienia Sadu Najwyższego: z dnia 25 sierpnia 2021 r., II KK 313/21 i z dnia 15 lutego 2023 r., II KK 16/23).

Co więcej, podstawę ewentualnej konfrontacji biegłych nie stanowi przepis art. 172 k.p.k., lecz art. 201 k.p.k., który wszelako nie określa, że usunięcie sprzeczności pomiędzy opiniami w tej samej sprawie musi nastąpić poprzez bezpośrednie skonfrontowanie specjalistów wydających poszczególne opinie. Co więcej, poza wezwaniem tych samych biegłych w celu wyjaśnienia sprzeczności, organ procesowy ma pełne prawo powołać – w celu stwierdzenia okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy a wymagających wiadomości specjalnych – innych biegłych i tak się stało w tym wypadku. Brak tym samym podstaw do twierdzenia, że doszło do naruszenia art. 201 k.p.k. i to naruszenia mającego charakter rażący oraz w istotny sposób wpływający na treść rozstrzygnięcia.

Prawdą jest, że opinie biegłych W. O. i W. D. zawierają odmienne wnioski co do przyczyny zgonu K. I. Ponieważ nie udało się tej rozbieżności usunąć przez odebranie od biegłych opinii uzupełniających, a jednocześnie Sąd Okręgowy nie znalazł – na podstawie art. 7 k.p.k. – podstaw do oparcia się wówczas na jednej z tych opinii, w pełni zasadne było wywołanie kolejnej ekspertyzy, co też uczyniono. Wydana przez Instytut Ekspertyz Medycznych w Łodzi opinia (k. 458), uznana przez sąd *ad quem* za pełną, jasną, logiczną i wszechstronną, a nadto kategoryczne i jednoznacznie w swoich wnioskach potwierdzająca trafność konkluzji opinii biegłego W. D., oceniona została z zachowaniem swobodnej oceny dowodów, czemu Sąd Okręgowy dał wyraz w pkt 2.2.1 swojego uzasadnienia oraz w tej jego części, w której wypowiedział się o powodach uznania apelacji pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej za zasadną (s. 7-10 pisemnych motywów zaskarżonego wyroku). Co więcej, Sąd drugiej instancji szczegółowo wskazał również na podstawy odrzucenia w tej sprawie opinii biegłego W. O. (pkt 2.2.2) co czyni całkowicie nieuprawnionym twierdzenie autor kasacji o naruszeniu art. 410 k.p.k. Z naruszeniem art. 410 k.p.k. mamy do czynienia jedynie wówczas, gdy sąd opiera swoje orzeczenie na materiale nieujawnionym na rozprawie głównej bądź tylko na części materiału ujawnionego i jego rozstrzygnięcie nie jest wynikiem analizy całokształtu ujawnionych okoliczności. W żadnej mierze natomiast dokonanie oceny dowodów i oparcie się na określonych z nich, przy jednoczesnym odmówieniu wiary dowodom przeciwnym nie stanowi naruszenia dyspozycji art. 410 k.p.k. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2020 r., V KK 401/20).

Nie jest też tak jak to próbuje w kasacji wykazać jej autorka, że z opinii biegłego W. D., potwierdzonej opinią Instytutu Ekspertyz Medycznych w Łodzi, można wyprowadzić wniosek co do nieprawidłowości podjętych w szpitalu wobec pokrzywdzonej K. I. czynności leczniczych. Pogląd ten to nic innego jak wybiórcze traktowanie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i pomijające zasadniczą część konkluzji obu wskazanych wyżej opinii, z których jednoznacznie wynika, że w dokumentacji medycznej K. I. brak jest danych mogących wskazywać, by jej zgon mógł być następstwem innych czynników niż przyczynowo związane z obrażeniami doznanymi w wyniku wypadku, a w szczególności schorzeń

istniejących przed wypadkiem. Trudno w tym stanie rzeczy podważyć ten jednoznaczny wniosek, wyrażony w powołanej wyżej i uznanej za spełniającą warunki jasności oraz kompletności opinii wskazanego Instytutu, że za bezpośrednią przyczynę śmierci pokrzywdzonej niewątpliwie przyjąć należy doznane przez nią obrażenia zwłaszcza zlokalizowane w obrębie ośrodkowego układu nerwowego, które to ostatecznie skutkowały niewydolnością krążenia i jej zgonem.

Uwzględniając całokształt przeprowadzonych powyżej rozważań uznać należało zarzut z pkt. I kasacji za oczywiście bezzasadny, natomiast zarzut z pkt. II za niedopuszczalny, a tym samym nie wymagający odnoszenia się do niego w części dyspozytywnej niniejszego postanowienia.

Z tych powodów orzeczono jak na wstępie, obciążając skazanego – stosownie do treści art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k. – kosztami postępowania kasacyjnego.

[K.K.]

(r.g.)